

Planktontelep Ó-Buda vízzeiben. 1902 máj. 5. kiránduláson Ó-Buda esermelyeit, kivált a római fürdő felé, a víz színén szabadon úszó békalenese raja borította el, melyet algafonalak fogtak még jobban össze, köztök a *Riccia fluitans* L. nagy száma látszott. Örülhöm kellett ennek a növénykének, melyet a főváros köril csaknem 30 esztendeje nem láttam már.¹⁾ Vésztón a *Potamogeton fluitans* levelét lepte el. Ujabb időben Soroksárott a *R. natans* L. is nőtt. Ha a moszat-okat ezentúl *algák*-nak nevezzük, a használatlanul maradt moszat szó célszerűen a víz színén szabadon lebegő ilyen plankton magyarítására foglalható le, mert a moszat értelme leginkább vízi pizsok, a minő bizonyos tekintetben a plankton is szokott lenni. **Borbás.**

Ein Plankton-Lager in den Ó-Buda-er Gewässern. Gelegentlich einer am 5. Mai 1902 zu den Wässern bei Ó-Buda unternommenen Excursion bemerkte ich besonders bei dem römischen Bade, dass die freischwebenden Wasserlinsen durch Algenfäden verkettet waren, zwischen welchen eine grosse Menge *Riccia fluitans* L. sichtbar war. Ich erfreute mich an dem Anblicke dieses Pflänzchens, welches ich in der Umgebung der Hauptstadt beinahe 30 Jahre nicht mehr gesehen habe.¹⁾ Um Vésztő bedeckte es die Blätter des *Potamogeton fluitans*. In neuerer Zeit kommt bei Soroksár auch *R. natans* L. vor.

Borbás.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.*)

Referate über ungarische botan. Arbeiten.**)

Wagner János: «Magyarország virágos növényei» a Hoffmann K. növény-atlaszának képeivel. Budapest, 1903. Kiadja a kir. magy. természettudományi társulat. 4., 67 táblával és 582 szöveg közti képpel. Ára 18 kor.

A kir. magy. természettudományi társulat egy régen ér-

Wagner, Hans: «Die Blütenpflanzen Ungarns» mit den Abbildungen den K. Hoffmann'schen Pflanzenatlas's. Budapest 1903. Herausgegeben von der Kön. ung. naturwiss. Gesellschaft. 4. Mit 67 Tafeln und 582 Abbildungen im Texte. Preis 18 Kronen.

Die kön. ungar. naturw. Gesellschaft hat einem lange ge-

¹⁾ A Csepelsziget partján bőven! (Dr. DEGEN).

²⁾ An den Ufern der Insel Csepel reichlich! (Dr. DEGEN).

*) Tisztelettel felkérjük a t. szaktársakat, hogy megjelent b. dolgozataikat ismertetés czéljából szerkesztőségünkhöz (Budapest, VI., Városligeti fasor 20/b) beküldeni sziveskedjenek.

***) Wir ersuchen unsere geehrten Herren Fachgenossen um Einsendung Ihrer neu erschienenen Arbeiten behufs Referates an die Redaction des Blattes (Budapest, VI., Városligeti fasor 20/b).

zett szükségnek felelt meg, midőn HOFFMANN növény-atlaszá-
nak magyar átdolgozását elké-
szíttette. A művet WAGNER Já-
nos úr a magyar viszonyokra
való tekintettel elismerésre méltó
szorgalommal teljesen átdol-
gozta s a táblákat és képeket
ehhez képest legnagyobb rész-
t igen sikerülten kiegészítette.
Legerősebb oldala e műnek: a
magyar növényneveknek nagy
szorgalommal összeállított gyűj-
teménye, mely ilyen teljesség-
ben összefoglalva eddig még
egy műben sem volt található.
A magyar növényneveknél kö-
vetkezetesen keresztül vitt két-
nevű nomenclatura ugyan nem
felel meg a magyar nép szel-
lemének és szokásának, mely a
legtöbb közönséges növény meg-
jelölésére csak *egyetlen* — több-
nyire összetett — nevet hasz-
nál. Az ilyen elnevezések, mint
«árvaleány hajka», «közönséges
búza», «gyepű ördögezéna»,
«gumós burgonya», sohasem
fognak a közéletbe átmenni: a
nép ilyen binominális elneve-
zéseket csak ritkább esetek-
ben alkalmaz, nevezetesen ak-
kor, ha két hasonló növényt
kell megkülönböztetnie. A ma-
gyar pásztorok növény-ismerete
gyakran bámulatos; sokan nem-
csak meg tudják nevezni a mű-
ködési körükben előforduló növé-
nyeket, hanem azok életmód-
jára, előjvetelére stb.-re vonat-
kozó megjegyzéseik pontos meg-
figyelésről is tanuskodnak, mely
tulajdonság őket határozottan
hazánk más nyelvű népessége
fölé helyezi. Népeiségünknek ez
a része az, mely a legősibb ma-
gyar növényneveket számunkra

fűlten Bedürfnisse abgeholfen,
als sie eine ungar. Bearbeitung
des HOFFMANN'schen Pflanzen-
atlas's besorgt hat. Das Werk
wurde von Herrn Hans WAG-
NER mit anerkennungswertem
Fleisse vollständig umgearbeitet
und den ungar. Verhältnissen
angepasst, auch wurden die
Tafeln und Abbildungen in
dieser Hinsicht z. gr. T. vor-
trefflich ergänzt. Eine der
stärksten Seite des Werkes
bildet die mit emsigem Fleisse
zusammengetragene Sammlung
der ungar. Pflanzennamen,
welche in solcher Vollständig-
keit zusammengefasst noch in
keinem Werke erschienen ist.
Die bei den ungar. Namen con-
sequent durchgeführte binäre
Nomenclatur entspricht aller-
dings nicht dem Geiste und
der Gepflogenheit der ungar.
Bevölkerung unseres Landes,
welche zur Bezeichnung der
meisten gewöhnlichen Pflanzen
nur *einen* meist zusammenge-
setzten Namen verwendet. Be-
zeichnungen wie: «Árvaleány
hajka», «közönséges búza»,
«gyepű ördögezéna», «gumós
burgonya» werden niemals in
der Sprache des Volkes Ein-
gang finden, welche binäre
Benennungen nur in wenigen
Fällen anwendet, wenn zwei
ähnliche Pflanzen unterschieden
werden sollen. Die ungar. Hirten
besitzen oft ganz staunliche
Pflanzenkenntnisse, nicht we-
nige können alle im Bereiche
ihrer Tätigkeit ihnen unter-
kommende Pflanzen nennen
und über ihre Lebensweise,
Vorkommen etc. von genauer
Beobachtung bezeugende Auf-

megőrizte; s hogy ezen népre, vagy utódaira a magyar binominális nomenklaturát reá kényyszerítsük, ezt egyenesen lehetlenségnek tartjuk; igaz, hogy e műnek nem is ez lesz az olvasó közönsége; de másfelől mi sem szólhat az ellen, hogy a magyar nyelv szellemének megfelelő növényelnevezés a maga eredetiségében a tudományos irodalomban, nevezetesen az iskolában is helyet találjon — a helyett, hogy a génusz-neveket a néptől átvéve, neki ismeretlen, «iskolailag helyes» kétnevű kombinációvá átgűrva adjuk vissza.

A systematikai résznek tüzetesebb revíziója a mű értékét mindenestre csak növelte volna; azonban az e tekintetben itt-ott észlelhető fogyatkozásokat a mű számos előnyei elfeledtetik s nincs kétségünk az iránt, hogy az mint családi könyv fog hazánkban elterjedni.

D.

Papp Dezső: «Adatok az *Iris* levelének anatómiájához». Növ. Közl. II. 1903, 41—72. old., 13 eredeti rajzzal.

A hazai *Iris*-leveleken végzett s igen szorgalmasan kidolgozott tanulmányának eredményeképpen szerző azon eredményhez jutott, hogy a morfológiai különbségekre állapított *Apogon* és *Pogoniris* sectióbeli fajok levelei anato-

schlüsse geben — im Gegensatz zu der anderssprachigen Bevölkerung unseres Landes. Diese Leute sind es, welche im Besitze der ursprünglichsten ungar. Pflanzennamen sind; dass es ein Ding der Unmöglichkeit wäre, diesen oder ihren Nachkommen die binäre ungar. Nomenclatur beizubringen, ist selbstverständlich, und ist auch nicht der Zweck eines solchen Werkes, doch sprechen gar keine Gründe dagegen, die dem Geiste der ungar. Sprache entsprechende Art der Pflanzenbezeichnung in ihrer Ursprünglichkeit auch in der wissenschaftlichen Litteratur beizubehalten, anstatt die Gattungsnamen vom Volke zu übernehmen und sie ihm dann in einer ihm unbekanntem schulgerechten binären Combination wiederzugeben. Eine strengere Revision des systematischen Theiles des Werkes hätte seinen Wert erhöht, immerhin wiegen die Vorzüge die in dieser Hinsicht hier u. da bemerkbaren Mängel bei weitem auf, so dass es keinem Zweifel unterliegt, dass sich das Werk bei uns als Familienbuch Eingang verschaffen wird. D.

Desiderius Papp: «Beiträge zur Anatomie der *Iris*-Blätter». Növ. Közl. II. 1903. p. 41—72. Mit 13 Abbildungen.

Verf. kommt in Folge einer sehr fleissig ausgearbeiteten Studie an den Blättern einiger ungarischen *Iris*-Blätter zu dem Schlusse, dass auch die anatomischen Unterschiede der Blätter die auf morpholog. Unterschiede begründeten Sectionen

miai tekintetben is különböznek, s hogy ezen sectiókba tartozó fajok anatomiailag is két csoportba különülnek, melyek képviselői határozott megegyezést tüntetnek fel.

Az *Iris spuria*, *Iris Gueldenstaediana* és az *Iris subbarbata* között a megegyezés nagyobb, mint közöttük s az *Iris Pseudacorus* és az *Iris sibirica* között. Ez utóbbi kivéve, az elősorolt négy faj körülbelül egy subsectióba tartozik. A *Pogoniris* section belül a megegyezés csak az egy subsectióba foglalható *Iris Reichenbachii* és *Iris pumila* között volt észlelhető, az *Iris variegata* és az *Iris arenaria* másodrendű különbségeket mutattak. Egy másik érdekes eredmény az, hogy az *Iris subbarbata* levelének szerkezete nem mutat különbséget az *I. Gueldenstaediana*-éval szemben, míg a többi fajokat a harántmetszetre való pillantással azonnal meg lehet különböztetni. Az *Iris subbarbata* tehát az *Iris Gueldenstaediana*-nak a változata s nem az *I. spuria*-nak, mint azt egyes szerzők állítják.

A *Pogoniris* sectió bélyegei: a typosos sklerenchym szövet csak a háncsot fedi, vagy kissé körülveszi. Egyszerű I-alakú erősítő tartók vannak a lemez mindkét oldalán, de váltakozó helyzetben. Az edénynyalábok a lemezben nem kerülnek egymással szembe. Az áthasonító szövet keresztben nyúlt, a levél felszínnel párvonalas sej-

Apogon und *Pogoniris* sondern, und dass auch die in diese Sectionen gehörenden Arten in blattanatomischer Beziehung in je zwei Gruppen gesondert sind, deren Vertreter eine entschiedene Uebereinstimmung aufweisen.

Iris spuria, *Gueldenstaediana* u. *subbarbata* stehen einander näher als der *I. Pseudacorus* u. *sibirica*. Die genannten Arten gehören, die zuletzt genannte ausgenommen, in eine Subsection; in der Section *Pogoniris* zeigten *I. Reichenbachii* u. *pumila* Uebereinstimmung, *I. variegata* und *arenaria* weisen secundäre Unterschiede auf. Die anatom. Verhältnisse der Blätter von *I. subbarbata* sind jenen der *I. Gueldenstaediana* gleich, während alle übrigen Arten auf den ersten Blick auf einen Querschnitte der Blätter zu unterscheiden sind. *I. subbarbata* gehört also in die nächste Verwandtschaft der *I. Gueldenstaediana* u. nicht der *I. spuria*, wie dies einige Verfasser behaupten.

Die Merkmale der Section *Pogoniris* sind: Das typische Sklerenchymgewebe deckt nur das Phloem, oder umwallt es ein wenig. Einfache I-förmige Leisten finden sich an beiden Seiten der Flächen, doch in alternierenden Lagen. Die Gefässbündel stehen nicht opponiert. Das assimilierende Gewebe ist in der Quere gestreckt und besteht aus zur Oberfläche parallel stehenden Zellen, welche vertikal zu den Zellen der Parenchym Scheide stehen. Das Blatt enthält keine Höhlungen.

tekből alakult, melyek merőlegeselek a parenchym hüvely sejtjeire. Üregek a levélben nincsenek. A szájnylások belső légürege inkább transversalisan nyúlt.

Az *Apogon* sectió bélyegei: a nyalábokat vagy egészen sklerenchymhüvely veszi körül, vagy csak a farész két oldalán, mindkét esetben megszakításokkal. A lemezben összetett I-alakú tartók vannak, melyek a lemez két oldalát összekötik. Az edénnyalábok a lemezben szemben vannak. Egy sejtrétegű, a levélfelületre merőleges helyzetű palissad van, alatta keresztben nyúlt chlorophylltartalmú sejtek következnek. Úgy a levélhüvelyben, mint a lemezben üregek vannak az edénnyalábok között. A szájnylások belső légürege inkább sugarasan nyúlt. Systematikai tekintetben az a megjegyzésünk volna, hogy az *Iris Gueldenstaedtiانا* LER.-t, melyet a szerző mint hazai fajt sorol fel. országunkban eddig senki sem találta, s hogy az *Iris spuria* L. hazai előfordulására vonatkozó adatok a legnagyobb valószínűséggel mind az *Iris subbarbatá*-ra tartoznak.

Thaisz L. «A *Bulbocodium ruthenicum* Bge. Bihar vármegegyében.» Term. tud. Közl. 1903. p. 357.

Sz. ezen ritka növényt 1903. március hó 6-án Hosszú-Pályi mellett találta meg.

Der innere Luftraum der Spaltöffnungen ist mehr quer-gestreckt.

Die Merkmale der Section *Apogon* sind: das Phloemgewebe wird entweder von einer Sklerenchym-Scheide vollständig umgeben, oder nur an den beiden Seiten der Holztheile, in beiden Fällen ist es aber unterbrochen. In der Spreite befinden sich I-förmige Träger, welche die beiden Seiten der Spreite verbinden. Die Gefäßbündel stehen opponiert. Es findet sich eine einzellige Palissadenschichte vor, deren Zellen vertikal zur Spreitenfläche stehen, unter dieser folgen in der Querdimension erweiterte chlorophyllhaltige Zellen. Sowol die Blattscheide, als auch die Spreite enthält Höhlungen zwischen den Gefäßbündeln. Der innere Luftraum der Spaltöffnungen ist mehr radiär gestreckt.

In systematischer Beziehung wäre zu bemerken, dass *Iris Gueldenstaedtiانا* LER., welche der Verf. als einheimische Art anführt, in Ungarn bisher noch nicht gefunden worden ist, und dass sich die Angaben über das Vorkommen von *Iris spuria* L. in Ungarn höchst wahrscheinlich alle auf *I. subbarbata* Joó beziehen.

Thaisz L. «*Bulbocodium ruthenicum* Bge. im Comitate Bihar». Term. tud. Közl. 1903. p. 357.

Verf. fand diese seltene Pflanze am 6. März 1902 bei Hosszú-Pályi.

Klein Gy. «A növények érzékszervei». Term. tud. Közl. 1903 p. 1—31. 14 ábrával.

Ujabb, ezen szerveket illető ismereteinknek szélesebb körben is érdeklődést keltő összefoglalása.

Jul. Klein, «Die Sinnesorgane der Pflanzen». Term. tud. Közl. 1903. p. 1—31. Mit 14 Abbildungen.

Für weitere Kreise bestimmte anregend geschriebene Zusammenfassung unserer neueren Kenntnisse über die genannten Organe.

A kir. magy. Term.-tud. Társ. növénytani szakosztályának 1903 május hó 14-én tartott ülése.

Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftl. Gesellschaft am 14. Mai 1903.

Klein Gyula elnök kegyeletos szavakban emlékezik meg **LENGYEL** Istvánnak a kir. magy. term. tud. társ. irodaigazgatójának és pénztárnokának elhunytáról, kiemelve az elhunytak nemesak a társulat irányában kifejtett érdemeit, de a botanikai szakosztály felvirágzása körüli hasznos tevékenységét is.

Bartal Kornél: «Adatok a Baba-hegycsoport és környéke növényzetének ismeretéhez».

Péterfi Márton: «Bryologiai közlemény», előterjesztette **SCHILBERSZKY** Károly.

Simonkai Lajos: «A *Pulmonaria* génusz fajai, fajváltozatai és fajtái a magyar királyság területén». Az előterjesztett dolgozatokról annak idején bővebben referálunk.

Schilberszky Károly: Jelentést tesz a növénytani szakosztály által f. évi május 30—31-ik és június hó 1-ső napjaira Selmechánya vidékére tervezett botanikai tanulmányi kirándulásról.

T.

Der Vorsitzende **Jul. Klein** gedenkt in warmen Worten der Verdienste des jüngsthin verstorbenen Kanzlei-Directors der kön. ung. naturwiss. Gesellschaft, **Stefan LENGYEL's**, der sich um das Aufblühen der Sectionen grosse Verdienste erworben hat.

Kornel Bartal hält einen Vortrag über die Vegetation der Gebirgsgruppe Baba.

Karl SCHILBERSZKY legt eine «Bryologische Mitteilung» **M. Péterfi's** vor.

L. Simonkai hält einen Vortrag über die Arten, Unterarten und Formen der Gattung *Pulmonaria* in Ungarn.

Über diese Vorträge werden wir s. Z. ausführlich referieren.

K. Schilberszky erstattet einen Bericht über den am 30. Mai—1. Juni auszuführenden Ausflug der bot. Section nach Selmechánya und Umgebung.

T.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1903

Band/Volume: [2](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 195-200](#)